

Posicionament de Catalunya Empresa Oberta respecte el nou sistema de finançament de Catalunya.

El que hem après del procés

Com és sabut, un dels principals objectius del procés d'elaboració i aprovació del nou Estatut era el d'aconseguir articular un sistema de finançament capaç d'aturar el dèficit fiscal i d'infraestructures que Catalunya ha estat patint, i que tant ha perjudicat a l'economia del nostre país. Amb aquest objectiu es va apostar amb força per un nou sistema de finançament de Catalunya capaç d'aturar aquesta situació, i el resultat va ser el text aprovat el 30 de setembre de 2005 pel Parlament de Catalunya.

Des de la Fundació Catalunya Empresa Oberta vam estar seguint amb molta atenció tot el procés ja que una de les nostres línies de treball és, precisament, la d'analitzar com afecta el marc polític actual al potencial econòmic de Catalunya i dels seus ciutadans. Si tot anava bé, si el nou sistema de finançament de Catalunya resultava com esperàvem, aquesta línia de treball desapareixeria. Malauradament, no ha estat aquest el cas i actualment continuem perdent forces demanant allò que hauria de donar-se per descomptat, com que l'Aeroport de El Prat aposti per la internacionalització de l'economia catalana.

Hi ha hagut millores. **La cistella d'impostos de la Generalitat** (una de les dues potes del seu finançament juntament amb les assignacions procedents dels Pressupostos Generals de l'Estat) ha augmentat en els trams cedits, principalment de l'IRPF, de l'IVA i dels impostos especials. Això vol dir que ara la Generalitat passa a recaptar més impostos. Alguns càlculs ho van estimar en 4.320 milions d'euros més.

Ara bé, tot i que la Generalitat recaptarà més impostos (no hem de confondre la recaptació amb els recursos finals), el govern central manté la total discrecionalitat per anivellar els recursos finals de la Generalitat a través del **fons de suficiència**. El fons de suficiència és una partida que el govern central, unilateralment, atorga a les diferents Comunitats Autònomes de règim comú (CA) i es calcula com la diferència entre la valoració feta pel govern central de les necessitats de despesa de cada CA i els recursos obtinguts amb les dues fonts de finançament esmentades.

Històricament, Catalunya ha estat receptora neta d'aquest fons, ja que amb els recursos obtinguts per impostos i per transferències dels Pressupostos

Generals de l'Estat no cobria les seves necessitats de despesa. Ara bé, el risc és que aquest fons que rebia Catalunya es redueixi substancialment, tal i com es va afanyar a apuntar l'ex secretari d'Hisenda Miguel Ángel Fernández Ordóñez, a Expansión el 26 de gener de 2006: "(...) *habrá mecanismos de solidaridad, como el fondo de suficiencia, donde habrá más comunidades que aporten, como le va a pasar a la propia Cataluña.*"

I és que aquí rau el moll de l'ós del problema: Com es defineixen els **mecanismes de solidaritat**? Quins són els criteris que s'utilitzen per garantir la solidaritat? I el més important: Amb quines dades es calculen aquests mecanismes de solidaritat? L'article 206.3 del nou Estatut aborda aquest aspecte, però és tal la seva vaguetat, que es fa impossible trobar resposta a cap de les incògnites plantejades. Amb el text aprovat, totes aquestes preguntes es continuaran responent com fins ara, en el marc del Consejo de Política Fiscal y Financiera (o sigui en el model de la LOFCA). A efectes pràctics, aquest organisme representa una "taula a 17" (amb Ceuta i Melilla però no amb Euskadi i Navarra) on cada CA pressiona a l'Estat per incloure els arguments que li beneficien a ella. Per tant, amb el nou model de finançament de Catalunya, la manca de transparència i de racionalitat econòmica seguirà determinant els recursos que els catalans haurem d'aportar en concepte de solidaritat.

Un dels aspectes que se'n deriva i que continuarà negociant-se també en el marc del Consejo de Política Fiscal y Financiera serà el de **les necessitats de despesa de Catalunya** i les variables per calcular-la. Des de sempre, i degut a la seva importància alhora de calcular els recursos finals amb els quals compta cada CA, les variables per calcular les necessitats de despesa de les CA han estat un dels principals cavalls de batalla en les aspiracions de Catalunya per millorar el seu finançament.

L'article 206.6 parla d'aquestes variables. Segons l'articulat, dos de les variables que hauran de tenir-se en compte per determinar les necessitats de despesa de Catalunya seran (com fins ara) la població i la densitat. Un aspecte positiu ha estat el d'incorporar en l'articulat una menció a la rectificació pels costos diferencials (inflació superior a Catalunya) i per la immigració (també superior a Catalunya) que s'haurà de tenir en compte per determinar les necessitats de despesa de Catalunya.

Ara bé, **com a variables per determinar les necessitats de despesa de Catalunya no s'han incorporat criteris d'eficiència**, que des de sempre ha estat una de les reivindicacions que s'han fet des de Catalunya. En general, l'article 206.6 és tant vague que a efectes pràctics tot dependrà de la negociació d'una futura LOFCA. I les últimes informacions apunten que fins el 2008 (després de les eleccions generals) no s'aprovarà la nova LOFCA!

Un dels principals avenços que es van presentar per defensar el nou sistema de finançament va ser el del **principi d'ordinalitat** de l'article 206.5: *"L'Estat ha de garantir que l'aplicació dels mecanismes d'anivellament i solidaritat no alteri en cap cas la posició de Catalunya en l'ordenació de rendes per càpita entre les comunitats autònomes abans de l'anivellament"*.

Certament, el sol fet d'estar en l'articulat es pot considerar un èxit. Ara bé, diversos economistes (entre ells Guillem López o Ramon Tremosa) han manifestat que segons aquest redactat l'ordenació es defineix en termes nominals (rendes per càpita) i no pas reals (capacitat real de compra de les famílies). I tenint en compte que els preus a Catalunya són superiors, aquest redactat no ens blinda de possibles "re-rànquings" després de l'anivellament.

També se'ns va presentar que amb el nou sistema de finançament naixeria l'**Agència Tributària de Catalunya**. Però llegint el redactat aprovat, la realitat és una de ben diferent. L'article 204 ens diu que a partir d'ara "la gestió, la recaptació, la liquidació i la inspecció de tots els tributs propis i també, per delegació de l'Estat, dels tributs estatals cedits totalment a la Generalitat, correspondran a l'Agència Tributària de Catalunya".

Però pels tributs propis de la Generalitat, aquestes funcions avui ja les realitza la Direcció General de Tributs, per tant no representa cap novetat, només un canvi de nom. I pels tributs cedits totalment, com sabem, ni IRPF ni IVA hi entren amb la nova cistella d'impostos. Per tant, l'Agència Tributària de Catalunya neix sense un contingut real.

Finalment, hi ha la qüestió del ja endèmic **dèficit d'infraestructures de Catalunya**. En el nou sistema de finançament aprovat aquesta qüestió s'intenta resoldre en la Disposició Addicional Tercera, però un altre cop l'articulat aprovat es queda a mig camí, possibilitant d'aquesta manera la lliure discrecionalitat de l'Estat. El redactat diu que "la inversió de l'Estat a Catalunya en infraestructures, exclòs el Fons de compensació interterritorial, s'ha d'equiparar a la participació relativa del producte interior brut de Catalunya amb relació al producte interior brut de l'Estat per un període de set anys".

En aquest cas, el problema (com hem pogut veure en la negociació dels primers Pressupostos Generals de l'Estat amb l'Estatut ja aprovat) ha sigut que l'articulat final no resol les diferents interpretacions que es poden fer per valorar què són infraestructures. Igualment, el fet d'excloure el Fons de Compensació Interterritorial del total d'inversió en infraestructures, dona encara més marge de maniobra a l'Estat per anivellar la inversió final en infraestructures que pot fer a Catalunya.

És per tot això que amb el nou sistema de finançament aprovat no es pot quantificar un hipotètic augment dels recursos finals de la Generalitat. Com

hem vist, amb tot el redactat l'única millora mesurable és la nova cistella d'impostos cedits a la Generalitat. Però la discrecionalitat de l'Estat per anivellar a la baixa els recursos finals de la Generalitat continuarà present *via* fons de suficiència i fons de compensació interterritorial. I com hem vist, l'augment d'inversió en infraestructures tampoc està del tot garantida.

El nou sistema de finançament de Catalunya deixa moltes qüestions sense resoldre. Molts reptes de futur que hauran de **continuar negociant**-se de la mà dels representants polítics catalans. I el seu èxit continuarà depenent de la correlació de forces entre aquests i el govern central. Com fins ara. Amb un nou sistema de finançament es podia haver apostat per la transparència i per la relació mútuament acceptada per part de les dues parts, tant per Catalunya com per Espanya. Es podia haver apostat per una Catalunya capaç d'afrontar els reptes de la nova economia del coneixement. No ha estat així.

El nou sistema de finançament aprovat representa, per tant, **una oportunitat perduda** i ens constata, de nou, les dificultats estructurals que té Catalunya i els catalans a l'hora de buscar un encaix dintre d'Espanya.

I ara què

Un cop constatada la realitat dels fets, ens hem de plantejar el full de ruta a seguir. Si amb un escenari suposadament ideal no hem aconseguit allò que necessitàvem financerament, queda clar que aquesta porta ha quedat tancada. Intentar obrir-la de nou seria confiar, un cop més, en una estratègia utòpica i radical, ja que s'ha demostrat del tot irrealitzable.

És per això que des de la Fundació Catalunya Empresa Oberta creiem que hem d'afrontar el futur de l'economia catalana des del pragmatisme. Apostant per una estratègia que es pugui realitzar. I creiem que a partir d'ara el pragmatisme català passa per aconseguir tots els mecanismes de poder i els recursos necessaris perquè l'economia catalana tingui un lloc en l'espai global del segle XXI.